

SORU: Çalıştığım kurumda 1 yıllık çalışmayı doldurmadan şua iznine hak kazanabilir miyim?

CEVAP: Şua izni, sürekli ve fiili olarak yerine getirdiği görevleri nedeniyle toplum için öngörülen doz miktarı üzerinde radyasyona maruz kalan çalışanlara yıllık ücretli izni dışında dört hafta ya da 1 ay daha ek sağlık izni verilmesidir.

Tüzüğün “Çalışma Tarzına Dair Hükümler” başlığı altındaki 24. maddesinde; “...her röntgen mütahasssısının veya röntgen ve radyom ile iştigal eden kimsenin **senede dört hafta muntazaman devamlı tatil yapması mecburidir.**” hükmü yer almaktadır.

Sağlık Hizmetlerinde İyonlaştırıcı Radyasyon Kaynakları İle Çalışan Personelin Radyasyon Doz Limitleri Ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmeliğin “Personel çalışma esasları ve tedbirler “ başlıklı 8. maddesinin 11. fıkrasında da Radyasyon kaynağı ile çalışan personelin sağlık (şua izni) izninin **yılı içerisinde** kullanılacağı belirtilmiştir.

Kamu görevlileri açısından geçerli olan 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 103. maddesinin 3. fıkrasında da hizmetleri sırasında radyoaktif ışınlarla çalışan kamu görevlilerine, **her yıl, yıllık izinlerine ilaveten bir ay** sağlık izni verileceği düzenlenmiştir. Yasa hükmü "Sağlık Bakanlığı İzin Yönergesi"nin 25. maddesinde aynen tekrar edilmiştir.

Bu halde, mevzuatta radyasyona çalışanların kamu ya da özel kurumda olduğu ayrımı yapmaksızın her ikisi için de şua izni düzenlemesi yapılmıştır. Ancak 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun kamu çalışanlarına öncelikle uygulanması gereken bir kanun olması nedeniyle kamu çalışanlarının şua izni süresi 1 aydır. Özel sektörde çalışanların şua zini süresi ise 4 hafta yani 28 gündür.

Sürlerde olan ikili durum soru için de söz konusudur. Bu nedenle sorunun cevabı ikili ayrım halinde cevaplanması gerekmektedir.

Kamu Görevlilerinin Şua İzni Kullanımı

657 sayılı Yasa'nın 103. maddesi 13. fıkrasına göre göre yıllık izinler; amirlerin uygun bulacağı zamanlarda, toptan veya ihtiyaca göre kısım kısım kullanılabilceği ve aynı maddenin 3. fıkrasında ise personele *her yıl yıllık izinlerine ilaveten bir ay sağlık izni* verileceği hüküm altına alınmıştır.

657 Sayılı Yasa'da şua izninin kullanımına ilişkin özel bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak Tüzüğün 24. maddesinde “senede dört hafta muntazaman devamlı tatil yapılması mecburidir.” hükmü ile şua izninin kesintisiz kullanılması gerektiği belirtilmiştir.

Yine Sağlık Hizmetlerinde İyonlaştırıcı Radyasyon Kaynakları İle Çalışan Personelin Radyasyon Doz Limitleri Ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmeliğin 8. maddesinin 11. fıkrasında da Radyasyon kaynağı ile çalışan personelin sağlık (şua izni) izninin **yılı içerisinde** kullanılacağı belirtilmiştir.

Kamu kurumunda memur vasfına haiz çalışanlar için şua izninin kullanım esasına ilişkin ayrıık biz düzenleme bulunmadığına göre; sağlık hizmetlerinin kesintisiz olması zorunluluğu

nedeniyle hizmetin aksamaması dikkate alınarak, amirin uygun bulması koşulu ile personelin istemine uygun olarak verilmesi gerekmektedir.

Radyasyon Güvenliği Komitesi tarafından, davacının şua izni talebi “sıfırdan başlayan radyoloji teknisyeni veya radyasyon çalışanı bir fiil 12 ay çalıştıktan sonra şua iznini hakeder, takip eden yıllarda 6 aydan sonra şua iznine çıkabilir. “ şeklinde alınan kararın iptali talebiyle açılan davada, Kocaeli 2. İdare Mahkemesi Radyasyon Güvenliği Komitesinin kararında hukuka uyarlılık bulunmadığı gerekçesi ile dava konus işlemin iptaline karar vermiş ve kararın temyizi üzerine Danıştay 5. Dairesi 2014/3487E., 2016/3852 K. sayılı kararı ile Kocaeli 2. İdare Mahkemesi'nin kararını oybirliği ile onamıştır.

Hasılı kamu kurumunda çalışan memurlar şua izni, iş aksaması ve hizmet kesintisi olmadığı sürece amirin uygun bulması koşulu ile personelin istemine uygun olarak, yıl içinde verilmesi gerekmektedir.

Özel Kurumda Çalışan Sağlık Personelinin Şua İzni Kullanımı

Yukarıda anılan mevzuatlarda geçen düzenlemeler gereği radyoaktif ve radyoionizan maddelerle yapılan işlerde çalışan personelin senede dört hafta muntazaman devamlı tatil yapılması mecburidir.

Şua zini kullanımına ilişkin özel bir düzenleme bulunmasa da İş Kanununda, İş Kanunu'na tabi çalışanların, genel olarak izinlerin kullanım yöntemi İş Kanunu ve ilgili mevzuatta düzenlenmiştir. İş Kanununda 53 maddesinde “İşyerinde işe başladığı günden itibaren, deneme süresi de içinde olmak üzere, en az bir yıl çalışmış olan işçilere yıllık ücretli izin verilir.” amir hükmüne göre kişi yıllık izne ancak 1 yıllık çalışma süresini doldurduktan sonra hak kazanacaktır. Bu düzenlemeler uyarınca şua izni kullanacak kişilerin de 1 yıllık çalışma süresini doldurmuş olması gerekmektedir. Ayrıca bu süreyi dolduran şua iznini kullanacak çalışanların bir ay önceden işverene ya da yetkili birime bildirimde bulunması gerekmektedir.

Bu nedenle bir yıldan daha kısa süre çalışan sağlık personeli bu haktan yararlanamayacaktır. Şua izninin kazanılması en az bir yıllık çalışmaya bağlı olduğundan belirtilen bu süreden az çalışanlar orantılı olarak dahi bu haktan yararlanamayacaktır.

Nitekim Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, çalışma süresibir yılın altında kalan davacının şua izni talebini kabul eden yerel mahkeme kararını şu gerekçe ile bozmuştur. “ *Radyoloji, Radyum ve Elektrikle Tedavi Müesseseleri Hakkında Nizamname'nin 24. maddesinde her röntgen mütehasssınının veya röntgen ve radyum ile iştiğal eden kimsenin senede dört hafta muntazaman devamlı tatil yapmasınının mecburi olduğu belirtilmiş olup, davacının çalışma süresi 1 yılın altında kaldığından şua iznine hak kazanamayacağı gözetilmeksizin, talebin reddi yerine kabulü hatalı olup, bozmayı gerektirmiştir.*”(YARGITAY 9. Hukuk Dairesi, 2018/7114 2018/21499)

Sonuç olarak, şua izni kullanmak isteyen 657 sayılı Kanunu'na tabi çalışanlar için 1 yıllık çalışma şartı söz konusu değilken, 4857 sayılı İş Kanunu'na tabi çalışanlar için 1 yıllık çalışma süresini doldurmak şarttır. **01.05.2019**

Av. Ayşe SÜZEK